

فلاصه و نکات کتاب طرح کلی اندیشه اسلامی

● جلسه دوم: ایمان (۲)

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ فَأَتَقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١﴾
إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يُقِيمُونَ
الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾ (انفال/ ٤١ تا ٤٤)

✓ انفال چیست؟ برای کیست؟ حق کیست؟

- انفال یعنی ثروت‌های که به عموم مسلمانان متعلق است. یک نمونه درآمدهایی است که در جنگ به دست می‌آید. یک نمونه از انفال معادن است؛ ثروت‌های زیر زمینی، جنگل‌ها، دشت‌ها و مرتع‌های عظیم که در گوشه و کنار و کوهها است. انفال به طور خلاصه متعلق به فرد خاصی نیست و متعلق به عموم ملت است.

✓ از آن خداست، یعنی چه؟ یعنی باید در راه مصالحی که خدای متعال معین کرده صرف شود.

✓ والرسول یعنی چه؟

درست است که انفال مال همه‌ی مسلمانان است ولی باید کسی مدیریت آن را بر عهده بگیرد و قیومیت مردم باشد؛ پیامبر قیوم مردم در این امر است. وقتی رسول از دنیا رفت امام همه کاره است و وقتی امام نباشد آن کسی که می‌تواند از طرف خدا بر مردم حکومت کند همه کاره است.

✓ صفات مؤمنان و شرایط ایمان (در این آیات ۵ خصلت برای مؤمن راستین ذکر کرده است).

۱- مؤمنان همان کسانی‌اند که چون خدا یاد شود دل‌هایشان می‌ترسد.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ

✓ ترس از خدا یعنی چه؟

(۱) ترس ناشی از گناه: یک نوع ترسی داریم که فرد گناهکار از قاضی و مجازات می‌ترسد.

(۲) ترس ناشی از معرفت؛ ترس ناشی از قرار گرفتن انسان حقیر در برابر وجود با عظمت پروردگار است.

مناجات و خوف و ترس و گریه‌ای که پیامبر و امامان معصوم علیهم السلام، در مناجات با خدا دارند؛ اصلاً برای آموزش و تصنعی نیست بلکه ناشی از معرفت بیش تر آنان نسبت به خداوند و ناشی از احساس خوفی است که انسان از خدا دارد.

در معنای **وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ** دو نوع افراد در ذکر و یاد خدا داریم:

- یک انسانی که ذکر برایش عادت شده و شاید هنگام یاد خدا خمیازه هم بکشد.

- یک انسانی هم داریم که هنگامی که یاد خدا می‌آفتد به ترس و بیم و رعب می‌افتد و در برابر عظمت پروردگار احساس حقارت و پستی می‌کند.

۲- وقتی آیات قرآن را می‌شنوند یا می‌خوانند ایمانشان افزوده می‌شود. وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا

- مومن اینگونه نیست که ایمان را عاریتی از پدر و مادر گرفته باشد و با شک دوران بلوغ از آن کم شده است و در لابلای حوادث و سختی مدام از ایمانش کم و کمتر شده باشد - چنین ایمانی به آسانی از انسان گرفته می‌شود - بلکه مومن اینگونه است وقتی یک کلمه از حقایق و معارف دینی و الهی در دل اوست ، آن یک کلمه را با تدبّر ، با دقّت نظر با اندیشیدن، با ایمان خود را زیادتر کردن ، این ایمان را از زایل شدن نجات بدهد. مومن واقعی این است .

- کسانی می‌گویند قرآن را ترجمه نکنید، تفسیر نکنید ما عقلمان به آن نمی‌رسد ، چگونه می‌خواهند پاسخ دهند پس چرا قرآن می‌فرماید مومن با خواندن قرآن ایمانش افزوده می‌شود؟! اگر ما نمی‌توانستیم بفهمیم پس چگونه ایمانمان افزوده می‌شود؟!

- قرآن کتابی است که باید آن را خواند به قصد فهمیدن و فهمید به قصد افزون شدن و نیرومندتر شدن ایمان.

۳- مومن بر پروردگار خود توکل و تکیه دارد. وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

✓ توکل یعنی چی ؟

- یعنی در همه‌ی حالات اتکاء و امیدت به خدا باشد. حتی جایی که بن بست است بدانی که برای خدا بن بست نیست و می‌توانی این موانع را به امید خدا کنار بزنی.

- بن بست از جنگ احد بالاتر ؟ لشکر معدود اسلام در حین سرگرمی به جمع آوری غنیمت ، ناگهان از دو طرف مورد حمله قرار گرفت به خاطر غفلت چند سرباز.

- به نظر من دو بال نیرومند برای پرواز انسان در تلاش‌های زندگی است یکی صبر و یکی توکل.

۴- آن‌هایی که نماز را برپا می‌دارند. يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ

بین نماز خواندن (يُصَلُّونَ الصَّلَاةَ) و نماز را به پا داشتن (الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ) فرق هست.

✓ به پا داشتن نماز یعنی چه؟ چند جور می‌شود احتمال داد:

(۱) یعنی نماز را به صورت کامل و به صورت همه جانبه و به صورت تمام به جا بیاورد.

(۲) یعنی نماز را در جامعه به پا می‌دارد و جامعه را نماز خوان می‌کند.

- جامعه نماز خوان یعنی جامعه‌ای که دائماً به یاد خداست و در راه خداست. جامعه‌ای که می‌گوید «إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ» یعنی تنها خدا را می‌پرستند و تنها از خدا یاری می‌جویند و جامعه اسلامی یعنی جامعه‌ای که هر روز از سردمداران فساد «مغضوب علیهم» و از دنباله‌روان فساد «ضالین» بیزاری می‌جوید.

۵- از آنچه به آنان روزی دادیم انفاق می‌کنند. مِمَّا رَزَقْنَهُمْ يُنْفِقُونَ

- انفاق یعنی جایی که واقعاً نیاز است خرج کنی. منظور از انفاق هم فقط پول نیست . یعنی مومنی که به او پول دادیم، عمر دادیم، فکر و مغزی دادیم. چه می‌کنند؟ انفاق می‌کنند یعنی به جا خرج می‌کنند نه هر جایی خرج می‌کنند.

- اگر خواستی پول یا عمر یا فکر خود را خرج کنی، خوب فکر کنی.

پایان جلسه دهم (۹۹/۷/۲)

کپی و نشر آزاد (با ذکر صلوات بر محمد و آل محمد)